

positions between two or many religions.

All, that is known about of common in the different faiths continues to be the subject of discussion and in nowadays.

Most «convergences processes» are used in religious studies for many years, but here we are connecting them only with the «acceleration, actualization of social doctrines, actualization of eschatology, rationalization of cult's practice, growth of inclusivizm, unification of exteriorization, egosintezation, exoteriorization». In spite of the fact that each of them have own essence, they, at first, they are together confirm the actually presence of «convergence» in religious life of our time, and secondly, stimulate existence of each other; influence and correlate between itself.

Keywords: religion, convergent's processes, acceleration, rationalization of cult's practice, growth of inclusivizm, unification of exteriorization, egosintezation, unification of exoteriorization.

References

1. Majka Ju. (1993) Social'noe uchenie katolicheskoj cerkvi [Social doctrine of Catholic church], Ljublin, Izd-vo Svjatogo Kresta, 480 p.
2. Martynjuk Je. (2002) Konvergentnye processy v religioznoj zhizni vo vtoroj polovine XX v. [Convergent processes in religious life in the second half of the 20th century], *Naukovo-dosl'ndnij centr komparativsts'kih dosl'dzhen' rel'gij'f'losofs'kogo fakul'tetu ONU, Odesa*, pp. 37–48.
3. Martynjuk Je. I., Nikitchenko E. Je. (2011) Aktualizacija jeshatologii kak konvergentnyj process sovremennoj religioznoj zhizni [Updating of eschatology as convergent process of modern religious life], *Jeshatos: filosofija istorii v predchuvstvii konca istorii, Odessa, FLP «Fridman A. S.»*, pp. 319–325.
4. Frick H. (1928) Vergleichende Religionwissenschaft. Berlin und Leipzig, Walter de Gruyter and Co.

УДК165;1:001;001.8

Олександр Кирилюк

ТРАНСДИСЦИПЛІНАРНА ІМПЛЕМЕНТАЦІЯ УНІВЕРСАЛЬНО-КУЛЬТУРНОЇ КОНЦЕПЦІЇ ЕКЗИСТЕНЦІАЛЬНОЇ СЕМІОТИКИ (ОГЛЯД ЛІТЕРАТУРИ)

Змістом статті є огляд робіт, в яких була зужиткована авторська концепція екзистенціальної семіотики з метою демонстрації її трансдисциплінарної універсальності і загальнонаукової значимості. Оскільки концепція евристично застосовувалася у таких областях знання, як філософська антропологія, культурологія, теорія і філософія культури, літературознавство, фольклор, міфологічні студії, соціальні теорії, педагогіка, релігієзнавство, археологія, соціологія, театрознавство, музикознавство, правознавство, соціальна робота, теорія управління, соціальна комунікація, теорія спорту тощо, то її трансдисциплінарність можна вважати очевидною.

Ключові слова: екзистенціалізм, семіотика культури, універсалії культури, трансдисциплінарність

Будь-яка концепція, котра довела свою спроможність при її застосуванні до деякого обмеженого предмету дослідження, не може вважатися повноцінною, якщо не підтверджено її загальні евристичні можливості. Відповідно до розробленої автором концепції екзистенціальної семіотики (далі – «концепція») глибинну структуру всіх культурних форм (як текстів) утворюють КГП – категорії граничних підстав (*народження, життя, смерть та безсмертя*) в їхній формульній зв'язці (*ствердження життя, подолання смерті, прагнення до безсмертя*) та світоглядні коди (*аліментарний, еротичний, агресивний та інформаційний*), котрі утворюють своєрідну знакову систему культури і є її універсаліями [64]. Ця концепція, що у цілому відповідає напрямку досліджень Тартусько-Московської школи семіотики («вторинні моделюючі системи»), продемонструвала свою пізнавальну результативність на доволі широкому матеріалі, проте **проблема**, яку можна сформулювати так: «Наскільки універсальною є екзистенціально-семіотична концепція універсалій культури, тобто, чи має вона якийсь методологічно-евристичний потенціал поза власне семіотикою?» залишається. **Метою** статті є огляд робіт з різних дисциплін, де було застосовано концепцію, з кінцевим **завданням** вирішити зазначену проблему через наведення даних про її (концепції) трансдисциплінарне функціонування як форми пізнання.

Для виконання міждисциплінарних функцій концепція має мати певні властивості. Говорити про них самому її автору без того, щоб це не виглядало саморекламою, доволі незручно, і тому я наведу оцінку, котру дала їй колега,

світлої пам'яті Неллі Іванова-Георгієвська. Вона зазначає, що, відповідно до концепції, КПП-структури текстів культури треба розглядати як динамічну категоріальну сітку, котра відтворює цілісну картину образів та задає певну логіку розгортання всього дискурсу. Щасливим наслідком такого філософського відкриття стає можливість «почувати себе вдома» у всіх культурних явищах, бо вони одержали неспростовне обґрунтування [23]. Сама ж Н. Іванова-Георгієвська, як і деякі інші «товариші по цеху», зокрема, Олена Колесник [31] та О. Бондар [4] показали у своїх роботах передусім інтерпретативно-герменевтичні можливості даної концепції.

І дійсно, всі ті тексти, які мною досліджувалися – міф, новела, казка, епос, поетичні та релігійні тексти (Біблія та Коран) національно-політична свідомість, світоглядні уяви про соціокультурний простір (космос, місто, хату), обряди (календарні та життєвого циклу) і звичаї (кумівство), дитячі забавлянки, народна демонологія, біографії та долі письменників тощо у процесі їхнього КПП-аналізу «розкрили» свій глибинний структурний інваріант, а саме – універсально-культурну знакову структуру, повною мірою. Тим не менш, розмаїття досліджуваних текстів ще не свідчить про реальну трансдисциплінарність концепції та її методу, оскільки всі ці тексти у своїх специфічних предметностях розглядалися, власно кажучи, у контексті однієї дисципліни – семіотики, а точніше – її екзистенціальної гілки.

Слід сказати, що наведену вище оцінку концепції, на мій погляд, слід розуміти як констатацію можливості плідного її використання у межах усього корпусу філософських, соціальних та гуманітарних наук та дисциплін, тим більше, що вона у такій якості вже проявила себе настільки, що про це прямо говорять фахівці. Зокрема, Ольга Турган пише: «Останнім часом сформувався специфічний метод *інтердисциплінарних* (курсив мій – О. К.) досліджень, що має своїм предметом функціонування універсальних категорій у житті людини (як на онтогенетичному, так і на філогенетичному рівнях), у соціальних процесах, художній творчості. Зокрема, об'єктом спеціалізованого філософського дослідження універсальні структури обрали одеські науковці на чолі з О. Кирилюком» [57, с. 148]. Аналогічної думки дотримується Ольга Федько, зазначаючи, що «сталі, неперехідні елементи має кожна окрема національна культура, частина з них має загальнолюдський характер (наприклад, такі категорії, як життя-смерть, добро-зло ...). О. Кирилюк наголошує на доцільності й ефективності аналізу цих констант. ... Тісний взаємозв'язок літератури й культури, своєю чергою, спричинив посилення уваги літературознавців до реалізації її найрізноманітніших аспектів у художніх текстах. У сучасному літературознавстві існує тенденція до використання *інтердисциплінарних* (курсив мій – О. К.) підходів для глибшого розуміння всіх рівнів художніх

текстів – психологічного, філософського, культурологічного тощо. Вивчення останнього передбачає виокремлення в літературному творі вже згаданих культурних констант та їх аналіз. ... Тобто, маємо на увазі пошук у тексті універсальних категорій культури, за словами О. Кирилюка, «сталих елементів, що мають місце в будь-якій конкретній формі культури і що постають як її інваріантні складові», ... уведення яких до тексту (свідоме чи несвідоме), відображає культурософські погляди самого письменника, специфіку світоглядних констант, притаманних його народу, а також загальнолюдських універсалій» [58, с. 129]. Красномовним свідченням трансдисциплінарного значення концепції є її використання у доповідях на Всеукраїнському *міждисциплінарному* семінарі (Шевченківських читаннях) у березні 2014 року в Чернігові (С. Тоцька та інші).

Слід сказати, що й сама концепція екзистенціальної семіотики та універсально-культурного структуралізму у низці робіт отримала певний подальший розвиток. Так, *структуралістську* складову концепції розбирала у своїх дослідженнях Світлана Повторєва [46], відмічаючи, що «аналізуючи мовні структури казок та обрядів, О. Кирилюк виявляє клітинку структурного аналізу і фундаментальне структуротвірне відношення». Оцінку підходу до архаїчної казки у світлі структуралізму висвітлював Роман Бондарчук [5]. *Екзистенціальну* складову концепції як методу стосовно сучасної свідомості детально проаналізувала Ольга Лозова [37]. Вона поставила за мету дослідити семантичні поля понять-універсалій «життя», «свобода» та «любов» у свідомості сучасників, у зв'язку з чим нею були сформульовані такі експериментальні завдання, як аналіз специфіки екзистенціальної семантики вказаних понять за допомогою КПП та «аналізу асоціативних рядів цих понять». У результаті вона дійшла висновку, що «... формула кодифікування КПП фіксує розгалуженість семантики поняття – від біологічного до ідеального». Аналіз національної свідомості в антропологічно-екзистенціальному вимірі у деяких роботах супроводжується виявленням концептуально-методологічних засад пошуку універсальних вимірів культури (І. Кутняк) [35].

Оскільки КПП є універсаліями культури, то цілком логічно, що культурологічна складова концепції отримала своє подовження у межах власне *культурології*. Це роботи таких дослідників, як Олена Афоніна [2], Інна Голубович [14], Олександр Гужва [17], Іван Карпенко [26], Олена Петриківська [44], Тетяна Пуларія [47], Валентина Тихонова [55] та інші, що дозволяє говорити про певний внутрішньо-дисциплінарний потенціал цілої концепції.

Що стосується інших праць, де концепція була застосована чи, принаймні, певним чином допомогла рішенню дослідницьких задач, то їх

можна поділити на *дві групи*. До першої відносяться ті, де в межах різних дисциплін та під їхнім власним кутом зору вивчалися ті типи текстів, котрі вже були предметом мого розгляду. До другої – ті, де відбулося її перенесення як методу пізнання на такі галузі знання, котрі ще не були предметом уваги її розробника, і котрі відкрили цілком самостійну дисциплінарну область застосування концепції. Розглянемо обидві ці варіанти її імплементації.

Серед робіт першої групи у першу чергу слід назвати праці Олени Пашник. Спираючись на універсально-культурну концепцію, вона спрямувала її метод «на вивчення універсалій у *літературознавчих* дослідженнях». У розвиток даного методу вона запропонувала власне бачення класифікації універсалій [43]. Літературознавче студіювання творчості І. Тургенєва із використанням концепції реалізувала Валентина Мусій [40].

Евристичні можливості методики розкриття універсально-культурних аспектів *української національної екзистенції у літературних творах* було використано у роботі С. Гоч, присвяченої однойменним романам «Земля» О. Кобилянської та Е. Золя [16]. Універсально-культурний розгляд у моїх працях *символу Світового Дерева* став основою для аналізу жанрової специфіки та поезики у романах Жана Жене Ольгою Семенець [50]. Завдяки перенесенню методу реконструкції глибинної структури новели на твори Ю. Федьковича Наталя Мафтин дійшла висновку, що «глибинну структуру» його прози «значною мірою визначають категорії граничних основин і еросно-танатосна парадигма базисних культурних установок, конфігурованих відповідно до засад поезики романтизму» [39]. До аналогічних висновків при пошуках місця *новели* в українській прозі на підставі концепції прийшла Олена Бровко [6].

У розвиток моїх розвідок з КГП-структури *міфу* написано роботу Айжаркин Кожобекової, яка зазначає, що у міфах, котрі прагнуть пояснити виникнення смерті, з'являється ідея безсмертя як динамічного процесу [29]. На концептуальні засади пошуку універсальних вимірів культури орієнтується у своїх трудах Поліна Герчанівська, котра підкреслює, що запропонований у концепції «інваріантний комплекс, який обумовлює циклічність людського буття, виявляє себе у різних формах *народної свідомості* (міфологічній, релігійній, філософській, художній, естетичній, моральній), визначаючи специфіку *ритуальних дій* та *обрядів*, народне *художньо-образне бачення світу* і детермінуючи схему *поведінки та орієнтування* людини в її практичних справах» [13].

До *біблійного дискурсу* у поетичному тексті звертається Юлія Набок-Бабенко, констатуючи, маючи на увазі концепцію, що «*філософська*

антропологія концентрує свою увагу на інваріантних (у даному випадку загальнолюдських), стійких природних, антропокультурних і особистих якостях людини, взятих у суспільно-історичній плінності, специфічності стосовно певної епохи» [41].

Творчий потенціал універсально-структурного методу виявлення будови казки отримав подальший розвиток у розвідках з *казкознавства*. Зокрема, С. Карпенко, детально переказуючи зміст моєї статті, написаної на узагальнення концепції «Пролегомени до універсально-культурного показника фольклорних та літературних мотивів», виснує, що українське казкознавство стоїть на порозі нових відкриттів і від наполегливості вчених залежить реалізація розголошеного проекту показника [27]. До праць, які деякою мірою реалізують ці перспективи, можна віднести роботи Олени Колесник [30], Наталії Пилипенко-Фрицак [45], Лариси Тараненко [52], Оксани Тиховської [54] та Володимира Шаблювського [61]. Як і праці з культурології, кожне з цих досліджень мало власну мету, проте всіх їх поєднує використання для її досягнення концепції, що обертається на метод наукового аналізу.

Студії з казкознавства доповнюються роботами з проблематики, тісно пов'язаною з вивченням структури казки, а саме – з аналізом структури *обрядів*. Вивченню *ритуалів* з елементами універсально-структурного методу присвятили свої роботи Леся Горошко [15] та Андрій Корнєв [32]. На перетині *обрядознавства* та *археології* написано роботу Г. Вертієнко [9], де на археологічному матеріалі було підтверджено ключове положення концепції про те, що будь-який закінчений структурований світоглядно-культурний текст, у тому колі й погреб небіжчика, у різних народів осмислюється однаково – як перехід від смерті до життя, як відродження. Аналогічний підхід до моделювання курганного простору, в котрому як у своєрідному коді культурної картини світу репрезентовані категорії граничних підстав народження, життя, смерті та безсмертя, реалізувала Світлана Іванова [24]. При визначенні категоріальної сутності теорії обряду Анна Ткач [56] звертається до проблеми методологічного забезпечення дослідження, зазначаючи, що «...світоглядна опозиція смерть/народження є ключовою висхідною проблемою культурологічного компоненту конотацій образу жінки в народній обрядовості».

Відтворення власне *картини світу* з елементами універсально-структурного екзистенціального методу демонструють роботи Руслана Васильченка [8] та Світлани Власенко [10]. Наталя Анашкіна [1] і Ольга Черниш [60] конкретизували цей підхід через вивчення «життєвого світу» *байки* та мовної картини світу англійських *віршів*. Хоча моє застосування концепції щодо театрального мистецтва торкалося лише народного вертепу,

тим не менш, і цей напрямок отримав подальший розвиток у **театрознавстві**, зокрема, при вивченні сучасної української драматургії (О. В. Когут) [28].

У відповідності до універсально-культурних аспектів **соціальної спціальності** (українська хата) написано роботу Віри Даренської [18]. Семіотику міста у творах Ганни Осадчук із застосуванням концепції досліджувала Надія Гаврилюк [11]. Про **соціологічні** аспекти вивчення дому як приватного соціокультурного простору з посиланням на концепцію можна дізнатися з роботи О. Ручки та Л. Скокової [49]. О. Георгієва розглядає сучасного **дизайну середовища** заломила кризь призму універсально-культурних екзистенціальних значень народного житла українців [12]. Міждисциплінарне дослідження на стику **казкознавства** та **семіотики соціального простору** (міста) з використанням моєї статті на цю тему здійснила О. Деркачова [19]. Утілення **еротичного коду** в образі **міста** в творчості Юрія Андруховича стало предметом дослідження Н. Опришко [42]. У якості засадничих у дослідженні Мар'яною Штогрин образу міста як тексту-міфу використані часопрострові концепції М. Бахтіна, Ю. Лотмана, В. Топорова та О. Кирилюка [63]. Х. Крамарчук поєднала виявлений у роботі з казки універсально-культурний зміст метафор первісної свідомості О. Фрейденберг із своїм аналітичним методом пошуку органічної **метафори у дизайні** [34].

Переїдемо тепер до другого напрямку трансдисциплінарного застосування концепції через перенесення її на нові предметні поля. Автор концепції, зокрема, майже не розглядав таку область, як **музикознавство** (хіба що структуру лібрето «Аїди» та анотацію до твору Л. Бетховена). Тим не менш запропонований мною метод отримав застосування і в цій гільці знання. Марія Ємельяненко, аналізуючи симфонічний стиль у музичній культурі, відмічає, що ноологічне (або ноетічне, у термінології В. Франкла) відношення припускає безмежність художніх смислів з одночасним зв'язком з категоріями «граничних підстав культури» (термін О. Кирилюка) [20]. Теоретичною основою музикознавчих розвідок Валерії Марік стали, поряд з іншим, деякі аспекти проблеми універсалій та універсальних образів, викладені у роботах О. Кирилюка [38]. Максим Тимошенко зазначає, що головним завданням своїх розвідок він вважає формування такого дослідницького підходу до творчості українських майстрів, котрий засновується на особливостях смислового змісту та засобів його вираження у музичному тексті. Такий підхід є вмотивованим з боку смислових інтенцій культури, наприклад, з боку, «категорій граничних засад (О. Кирилюк)» [53]. З погляду Тетяни Калімуліної, феномен композитора Кшиштофа Пендерецького виявляється тісно пов'язаним з явищем культурних

універсалій (у понятійному відношенні – з категоріями граничних основ культури, у термінології О. Кирилюка). Реалізуючись у відмінних сферах людської діяльності, модифікуючись у різних видах мистецтва, еволюціонуючи в несхожих історичних жанрових формах, універсалії, як такі культурні форми, що завжди мають загальне значення засад людської творчості (життя як творчого процесу), зберігають зв'язок з єдиним механізмом культури – з базовими структурами культурної свідомості, культурної семантики [25].

Новаційним є також застосування концепції і в такій галузі знання, як **правознавство**, де в цьому напрямку особливо плідно працює Людмила Запорожцева. Базуючись на «семіотичній теорії міфу Олександра Кирилюка», вона прагне з'ясувати, чи не властиві виявлені в цій теорії ознаки міфу також і правовій міфології. Зрештою, вчена дійшла висновку, що моя теорія виявилася плідною для її дослідження, оскільки за її допомогою можна побачити, як суто міфологічні інваріанти проявляються у правовому наративі, ба більше, у правовій реальності. Вона дозволяє розглянути сукупність етапів будь-якої урочистої обрядовості (ритуальності) у правовій реальності як вияві масової культури, з котрою пов'язане поетапне подолання трьох категорій граничних підстав, як міфему ініціації, тобто сукупність етапів «перетворення» правового статусу суб'єкта. Цю міфему можна знайти майже в усіх героїчних міфах або казках, де герой вже не може існувати у первісному образі (вігальна КГП), він має подолати певний етап, що є ідентичним смерті (мортальна КГП), задля того, щоб відновити свій статус або народитися знову (імортальна КГП) [21].

І вже зовсім неочікуваним для автора концепції було те, що елементи його підходу в найбільш значущих моментах його методологічного функціонування стали у нагоді такій дисципліні, як **«Соціальна робота»**. Наприклад, Володимир Личковах заявляє, що в якості методологічного і змістового наповнення запропонованої проблематики ним використовуються праці, серед багатьох інших, О. Кирилюка, оскільки у соціальній роботі велике значення має опертя на універсалії української культурної ментальності [36]. Анатолій Фурман та Лідія Пелих також вважають, що категорії як межові, найбільш загальні поняття відіграють роль світоглядних універсалій як найдосконаліших мисленневих інструментів роботи соціального працівника, вирізняючись смисловим наповненням, котре зорганізується у вигляді своєрідних кластерів, створюючи пізнавальний образ світу певної епохи, спільності, окремої людини (О. С. Кирилюк та ін) [59].

Окрім цього, концепція знайшла своє використання у дослідженнях з ряду інших дисциплін, зокрема, у **теоріях управління** (Л. В. Сметанкіна)

[51] та **інформаційних комунікацій** з констатацією того факту, що «можливість комунікації ... відбувається тоді, коли ... світоглядні форми універсальї культури об'єднують людей, дозволяють зрозуміти один одного. Якщо проаналізувати ці категорії, то можна дійти висновку, що в принципі їх можна звести до таких понять, як народження, життя, смерть та безсмертя», котрі О. Кирилюк вважає універсальїями культури – пише Ніна Зражевська [22]. Зустрічаються посилання на вказаний метод також у роботах з **педагогіки** та **освіти** взагалі (Володимир Варенко [7]; Олег Пунченко [48]; Анатолій Швидкий [62]) включно з дослідженням формування культурних засад становлення цілісної особистості у світі **спорту** як творчої, яскравої, автономної, здорової, фізично і духовно загартованої людини, котрі утворюють інваріанти спортивної культури та її універсальї в контексті категорій граничного буття концепції О. Кирилюка (Влада Білогур) [3].

Підводячи **підсумки**, відмічу, що щойно показане на прикладі далеко не всіх відомих мені робіт такого напрямку доволі широке застосування концепції як пізнавального методу в різних дисциплінах визначається реальною інваріантністю категорій граничних підстав, що утворюють автентичне підґрунтя всіх закінчених текстів. Набутий багатьма дослідниками досвід концептуального аналізу відмінних світоглядних текстів однаковим методом у різних дисциплінах дає всі підстави твердити, що коректно застосований аналітичний інструментарій концепції дозволяє виявити не тільки явно виражені світоглядні інваріанти (народження, життя, смерть на безсмертя), але й їх поняттєві маніфестації, слабкі та замасковані форми прояву.

Наостанок зазначу, що мене як автора концепції розраджує, що вона стала у нагоді багатьом дослідникам з різних дисциплінарних напрямків знання, чим підтвердились мої припущення, що екзистенціально-семіотична концепція універсальї культури сама є універсальною, має трансдисциплінарне застосування та володіє загальнонауковою евристичною значущістю.

Список використаної літератури:

1. Анашкина Н. Ю. Языковая картина мира в текстах английских стихов Nursery Rhymes и в их переводах на русский язык // Дисс. ... канд. филол. наук : спец. 10.02.20– Сравн.-историческое ... языкознание.– Екатеринбург, 2005.– 228 с.
2. Афоніна О. С. Особливості коду в культурі // Вісн. Нац. акад. керівних кадрів культури і мистецтв.– 2015.– № 1.– С. 94–98.
3. Білогур В. С. Формування культурних засад становлення цілісної особистості у світі спорту (філос.-антропологічний дискурс) // Гуманітарний вісн. Запорізьк. держ. інж. акад.– 2015.– № 60.– С. 216–225.
4. Бондар О. І. Взаємодія об'єктивного, суб'єктивного та віртуального у процесах

- текстотворення та текстосприймання // Мова: наук.-теорет. часопис з мовозн. / Одес. нац. ун-т ім. І. І. Мечникова.– 2013.– № 19.– С. 7–11.
5. Бондарчук Р. Архаїчна казка в світлі структуралізму // Перша спроба. Студентська наук. творчість: зб. маг.– Вип. 3: У 2 частинах.– Ч. 2.– Житомир: Житом. пед. ун-т, 2009.– С. 7–12.
  6. Бровко О. О. Новела в структурі української прози: модифікації та функції.– Луганськ: ЛНУ, 2011.– 400 с.
  7. Варенко В. М. Вивчення творчості українських письменників ХІХ – початку ХХ ст. як засіб формування християнських моральних цінностей у старшокласників // Автореф. дис. ... канд. пед. наук : спец. 13.00.02 – Теорія та методика навчання.– К.: Ін-т педагогіки АПН України, 2005.– 21 с.
  8. Васильченко Р. В. Методологічні засади дослідження філософсько-освітнього аспекту світоглядної культури // Вісн. Харк. нац. пед. ун-ту ім. Г. Сковороди.– Філософія.– 2013.– Т. 1.– № 40.– С. 231–239.
  9. Вертієнко Г. В. Принципи та моделі реконструювання поховально-поминальної обрядовості іраномовних народів євразійського степу // Сходознавство.– Ін-тут сходознавства ім. А. Кримського НАН України.– 2007.– № 39–40.– С. 6–23.
  10. Власенко С. М. Етнокультурні хронотопи в українській народній картині (на прикладі творів з фондів Чернігівського обласного художнього музею) // Вісн. Чернігівськ. держ. пед. ун-ту ім. Т. Шевченка.– Вип. 75. Другі Кулішеві читання з філософії етнокультури.– 2010.– С. 124–127.
  11. Гаврилюк Н. Homo mechanicus: «техносповідь» Ганни Оадчук // Слово і час.– Інститут літератури ім. Т.Г. Шевченка НАН України.– 2009.– № 9 (585).– С. 79–84.
  12. Георгієва О. С. Використання елементів народного житла в сучасному дизайні середовища // Вісн. Харк. держ. акад. дизайну і мистецтв.– 2011.– № 5.– С. 45–47.
  13. Герчанівська П. Е. Інваріантність і відкритість української народної релігійної культури // Культура і сучасність. Альманах ; Держ. акад. керівних кадрів культури і мистецтв.– К., 2010.– № 1 [Електронний ресурс. Режим доступу: http://www.nbuv.gov.ua/portal/Soc_Gum/Kis/2010_1/18.pdf]
  14. Голубович И. В. Инварианты культуры в свете «ситуации человека» // Глобальное пространство культуры: Мат. междуна. форума, 12-16 апр. 2005 г.– С-Пб: СПГУ; Центр изуч. культуры, 2005.– 525 с.
  15. Горошко Л. Обрядочини з водою у контексті йорданського святкування на теренах Черкащини / Леся Горошко // Народознавчі зошити.– 2012.– № 2 (104).– С. 337–347.
  16. Гоч С. В. Поетика опозиції природа – культура в однойменних романах «Земля» О. Кобилянської та Е. Золя // Мова і культура: наук. журн.– Київськ. нац. ун-т ім. Т. Шевченка.– К.: Вид. дім Дмитра Бураго, 2009.– Вип. 11.– Т. ХІІ (124).– 352 с.– С. 266–273.
  17. Гужва О. П. Симфонізм як феномен духовної культури // Вісн. Харк. держ. акад. дизайну і мистецтв.– 2008.– № 1.– С. 43–51.

18. Даренська В. М. Сакральність простору традиційного українського житла // Вісн. нац. техн. ун-ту «Київськ. політехн. ін-тут». Філософія. Психологія. Педагогіка.– К.: Політехніка, 2009.– № 25.– С. 22–26.
19. Деркачова О. С. Топос міста у казках Лімана Френка Баума на матеріалах творів «Дивовижний чарівник країни Оз» та «Нові пригоди Солом'яника та Бляшаного Лісоруба» // Вісн. Луганськ. нац. ун-ту ім. Т. Шевченка.– 2013.– № 22 (281).– Ч. 2.– С. 58–64.
20. Емельяненко М. С. Симфонический стиль как авторский феномен в музыкальной культуре XX века // Наук. вісник нац. музич. акад. ім. П. Чайковського: Механізми новацій у музичній творчості: зб. наук. ст., присвячених проблемі музичної драматургії.– К., 2013.– Вип. 108.– С. 3–11.
21. Запорожцева Л. Є. Міф у масовій культурі і правовій реальності: питання співвідношення // Наук. зап. нац. ун-ту «Києво-Могилянська акад.».– Т. 141. Філософ. та релігієзнавство.– К., 2013.– С. 18–22.
22. Зражевська Н. І. Універсалії культурного дискурсу в інформаційному суспільстві: постановка проблеми // Вісн. Черкаськ. держ. ун-ту.– Сер. Філол. науки.– 2005.– Вип. 6.– С. 170–177.
23. Іванова-Георгієвська Н. Структурна реалізація в тексті діалогічного принципу витлумачення як універсальна передумова розуміння // Добца / Докса – 36. наук. праць з філософії та філології.– Вип. 15. Універсальні виміри культури.– Одеськ. нац. ун-тет ім. І. Мечникова.– 2010.– С. 183–192.
24. Іванова С. В. О моделировании курганного пространства в раннем бронзовом веке // Пробл. археологии: Урал и Зап. Сибирь: сб. ст.– Курган, 2007.– С. 65–71.
25. Калімуліна Т. А. Універсалії культури у творчості Кшиштофа Пендерського.– Автореф. дис. ... канд. мистецтвознавства: спец. 17.00.03 – Музичне мистецтво – Одеськ. держ. муз. акад. ім. А. Нежданової.– 2003.– 17 с.
26. Карпенко І. В. Философское пространство культуры: человек философствующий и человек повседневности.– Х.: ХНУ им В. Каразина, 2006.– 291 с.
27. Карпенко С. Д. Сучасний стан та перспективи розвитку показників казкових сюжетів та мотивів // Перспективні напрямки світової науки: зб. ст. учасників тридцять першої Міжн. наук.-пр. конф. «Інноваційний потенціал світової науки – XXI сторіччя».– Т. 1.– Науки гуманітарного циклу.– Запоріжжя, 2015 [Електронний ресурс. Інтернет-портал Nauka Zinet-info <http://nauka.zinet.info/31/Karpenko.php>].
28. Когут О. В. Біблійні сюжети та архетипи в сучасній українській драматургії // Вісн. Житомирськ. держ. ун-ту ім. І. Франка.– 2010.– Вип. 54.– С. 195–200.
29. Кожобекова А. Ш. Сакрализация и десакрализация смерти в мифе // Вестн. Кыргызско-Российского Славянского ун-та.– Бишкек, 2012.– Т. 12.– № 3.– С. 67–70.
30. Колесник О. С. Єдність та багаторівневість фольклорної оповіді (на прикладі казки братів Грімм «Два мандрівники» // Добца / Докса. Зб. наук. праць з філософії та філології.– Вип. 12. Німецька традиція в філософії, гуманітаристиці та культурі.– Одеськ. нац. ун-тет ім. І. Мечникова.– 2008.– С. 297–307.

31. Колесник О. С. Інтерпретація міфологеми троїстої смерті у мистецтві ХХ-ХХІ століть // Добца / Докса. Зб. наук. праць з філософії та філології.– Вип. 15. Універсальні виміри культури.– Одеськ. нац. ун-тет ім. І. Мечникова.– 2010.– С. 393–399.
32. Корнев А. Рослинна символіка у весільній обрядовості українського селянства // Вісн. Харк. держ. акад. дизайну і мистецтв.– 2010.– № 1.– С. 119–121.
33. Корольова А. В. Інтимізація як один зі способів попередження лінгвокультурних конфліктів // Вісн. Сумськ. держ. ун-ту.– Сер. Філологія.– 2007.– № 1.– Т. 2.– С. 29–33.
34. Крамарчук Х. П. Види та типи метафор у дизайні. Аналітичний метод пошуку органічної метафори // Архітектура: зб. наук. пр.– (Вісник НУ ЛП № 656).– Львів: Вид-во нац. ун-ту «Львівська політехніка».– 2009.– С. 44–52.
35. Кутняк І. М. Національна свідомість у контексті антропологічно-екзистенційного виміру // Мультиверсум. Філософ. альманах: зб. наук. пр.– Ін-тут філософії ім. Г. Сковороди НАН України.– К.: Центр духовної культури.– 2004.– № 41.– С. 184–194.
36. Личковах В. А. Культурологічні виміри соціальної роботи // Доповідь на Всеукр. наук.-пр. конф. «Соціальна робота та сучасність: тенденції, виклики, перспективи»; Чернігівськ. держ. технологічн. ун-тет, Ін-т психології ім. Г. С. Костюка НАПН України та ін.– Чернігів, 23-24 травня 2013 року.– Чернігів, 2013 // Вісн. Прикарпатськ. ун-ту. Філософські і психологічні науки.– Вип. 17.– 2013.– С. 165–172.
37. Лозова О. М. Семантика провідних екзистенційних цінностей у сучасній свідомості // Вісн. Харк. нац. ун-ту ім. В. Каразіна.– Психологія.– 2007.– Вип. 37.– № 759.– С. 156–160.
38. Марік В. Б. Явища концепту і концептосфери в музичному мистецтві: до проблеми вічного образу // Автореф. дис. ... канд. мистецтвознавства: спец. 17.00.03 – Музичне мистецтво.– Одеськ. держ. музична акад. ім. А. Нежданової.– 2008.– 18 с.
39. Мафтин Н. Страждаючи від кохання... Утверджуючи життя... Еросно-танатосна парадигма новелістики Юрія Федьковича // Укр. мова й література в середніх школах, гімназіях, ліцеях та колегіумах.– 2006.– № 4/5.– С. 169–175.
40. Мусий В. Б. «...гляда задумчиво в небо широке»: человек и природа в произведениях И. С. Тургенева 1840–1850-х годов.– Одесса : Печатный дом, 2016.– 174 с.
41. Набок-Бабенко Ю. Біблійний дискурс у поетичному тексті (на матеріалі творчості Дмитра Кременя) // Дискурс у сучасному науковому, соціокультурному та інформаційному просторі: зб. тез доповідей Міжн. наук.-пр. конф. «Дискурс у сучасному науковому, соціокультурному та інформаційному просторі».– 24-25 травня 2013 року.– Маріуполь: МДУ, 2013.– С. 144–148.
42. Опришко Н. О. Місто як територія любові у постмодерній версії Юрія Андруховича // Молодий вчений.– Філологічні науки.– № 4 (31), квітень, 2016.– С. 410–415.

43. Пашник О. Теоретичні проблеми універсально-культурного аналізу в сучасному літературознавстві // Слово і час.– 2004.– № 7.– С. 57–61.
44. Петриковская Е. Антропологический смысл культуры / Елена Петриковская // Добіж / Докса. Зб. наук. праць з філос. та філології.– Вип. 15. Універсальні виміри культури.– Одеськ. нац. ун-тет ім. І. Мечникова.– 2010.– С. 74–83.
45. Пилипенко-Фрицак Н. А. Концептуальная система и категории предельных оснований русских народных волшебных сказок // Мова і культура (наук. журнал).– К.: Вид. Дім Дмитра Бурого, 2009.– Вип. 12.– Т. IV (129).– С. 314–320.
46. Повторева С. М. Принцип виділення структуротвірних відношень як методологічна основа структурного дослідження // Наук. вісник Чернівецьк. ун-ту: зб. наук. праць.– Філософія.– 2011.– Вип. 561–562.– С. 205–211.
47. Пулария Т. В. Архетип: к проблеме дефиниций в культурологии // Вісн. держ. акад. керівних кадрів культури і мистецтв: шокварт. наук. журнал.– Вопр. духовн. культури. Культурологія.– К.: Міленіум, 2010.– № 1.– С. 215–219.
48. Пунченко О. П. Образование в системе философских ценностей.– Одесса, 2010.– 506 с.
49. Ручка А. О. Дім як приватний соціокультурний простір // Вісн. Львівськ. ун-ту.– Сер. Соціологія.– Вип. 2.– Львів: ЛНУ, 2008.– С. 162–181.
50. Семенець О. С. Романи Жана Жене: проблематика, жанрова специфіка, поетика // Дис. ... уч. ст. канд. філол. наук: спец.– 10.01.04 – Літ-ра зарубіжн. Країн.– Харк. нац. ун-тет ім. В. Каразіна.– Харків, 2010.– 167 с.
51. Сметанкина Л. В. Управление как социокультурный феномен в современном российском обществе: факторный анализ // Дис. ... уч. степ. докт. филос. наук : спец. 09.00.11.– Социальн. Философия.– Ростов-на-Дону: «Южный Федеральный Университет», 2012.– 315 с.
52. Тараненко Л. Сугестивний вплив озвученої казки на дитину // Наук. Записки.– Вип. 118.– Сер. Філол. науки (мовознавство).– Кіровоград: РВВ КДПУ ім. В. Винниченка, 2013.– С. 148–155.
53. Тимошенко М. О. Персоніфікація композиторської творчості як спосіб усвідомлення та презентації ціннісного культурного досвіду // Культура і Сучасність : альм.– К. : Міленіум, 2013.– № 1.– С. 99–104.
54. Тиховська О. М. Українська народна чарівна казка: психоаналітичний аспект.– Ужгород: Гражда, 2011.– 256 с.
55. Тихонова В. Л. Эволюция категорий культуры в социокультурной парадигме XX века (на примере работ представителей школы «Анналов» и А. Я. Гуревича) // Дис. ... уч. ст. канд. философских наук : спец. 24.00.01.– Теор. и ист. Культуры.– Астрахань: АГУ, 2015.– 199 с.
56. Ткач А. А. Категоріальна сутність теорії конотації жіночих образів у контексті народної обрядовості українців: до питання методологічного інструментарію дослідження // Вісн. держ. акад. керівних кадрів культури і мистецтв: наук. журнал.– К.: Міленіум, 2011.– № 4.– С. 118–121.
57. Турган О. Культурно-універсальний аналіз художнього твору в методологічній системі сучасної гуманітаристики // Літ. процес: методологія,

- імена, тенденції. Філол. науки.– 2014.– № 4.– С. 147–152
58. Федько О. Інваріантна природа мотиву катарсису в поемі Леоніда Горлача «Ніч у Вишгороді» // Науковий вісн. Східноєвр. нац. ун-ту ім. Лесі Українки. Філол. науки. Літературознавство.– 2015.– № 8.– С. 129–132.
59. Фурман А. Методологічна робота у системі професійної діяльності соціального працівника // Вітакультурний млин. Методологічн. альманах наук.-досл. ін-ту методології та економіки вищої освіти Тернопільськ. нац. економічн. Ун-ту.– Тернопіль: ТНЕУ, 2010.– Модуль 11.– С. 9–13.
60. Черниш О. Г. Специфікації «життєвого світу» у феноменології байки // Вісн. держ. акад. керівних кадрів культури і мистецтв: наук. журнал.– 2010.– № 1.– С. 44–47.
61. Шаблювський В. С. Казковий дискурс як об'єкт наукових досліджень (на матеріалі слов'янських, англійських, німецьких, французьких, іспанських, новогрецьких народних казок) // Слов'янський світ : щорічник.– Вип. 7.– ІМФЕ ім. М. Т. Рильського.– К., 2009.– С. 81–108.
62. Швидкий А. Л. Психолого-педагогічна концепція життєвого самовизначення колегістів // Автореф. дис. ... канд. психол. наук : спец. 19.00.07 – Педагогічна та вікова психологія.– К.: Ін-т психології ім. Г. С. Костюка АПН України, 2002.– 20 с.
63. Штогрин М. В. Урбаністичні топоси сучасної української літератури: традиції та трансформації (2000–2014 рр.) // Дис. ... канд. філол. наук : спец. 10.01.01 – українська література – Київський ун-тет ім. Бориса Грінченка, Київ, 2016.– 182 с.
64. Kyryliuk O. ANTI-PROPP. Criticism of Vladimir Propp's Theory on Genesis of Magic/Fairy Tales' Structure.– Odessa: Autograph/CHE UNSA, 2009.– 50 p.

Александр Кирилюк

ТРАНСДИСЦИПЛИНАРНА ІМПЛЕМЕНТАЦІЯ УНІВЕРСАЛЬНО-КУЛЬТУРНОЇ КОНЦЕПЦІЇ ЕКЗИСТЕНЦІАЛЬНОЇ СЕМІОТИКИ (ОБЗОР ЛІТЕРАТУРИ)

Содержанием статьи является обзор работ по различным дисциплинам, где была применена концепция экзистенциальной семиотики с целью демонстрации ее трансдисциплинарной универсальности и общенаучной значимости. Поскольку применение концепции реализовалось в самых различных областях знания, то ее трансдисциплинарную роль можно считать очевидной.

Ключевые слова: *семиотика культуры, универсалии культуры, трансдисциплинарность.*

Olexander Kyrylyuk

TRANSDISCIPLINARY APPLICATION OF UNIVERSAL-CULTURAL CONCEPT OF EXISTENTIAL SEMIOTICS (REVIEW)

The article deals with the use of the author's original concept of existential

semiotics in various branches of knowledge. According to this concept, the deep structure of cultural discourses constitute the categories of ultimate bases, such as Birth, Life, Death, and Immortality in their formulaic conjunction «affirmation of life, overcoming death and the desire for immortality», as well the world view codes – Alimentary, Erotic, Aggressive and Informative ones in their strong and weak aspects. By his concept, the author examined the myths, literary works, rituals, religious and folklore texts, the structure of mental forms, and proved that these elements of the structure are the basis for the construction of these texts and at the same time they are the universals of culture. As a result, the entire culture appeared as a special sign system with the same in all its forms invariant (meaning-matrix). But the one important question remained unanswered: «Can we apply the existential-semiotic concept of universals of culture in other areas of knowledge, not only in the semiotics»? The aim of the article is to review the various disciplines' works, where the conception has been applied, with the author's researching task to prove its transdisciplinary versatility and overall value, and thus to get the answer to this question. A positive answer to this question we have already seen in some articles, which have recognized interdisciplinarity of the concept. Some research papers developed the concept itself, but most of the works applied the concept as a method for solving their own problems. Since the application of the concept realized in the very different fields of knowledge, such as the philosophical anthropology, cultural studies, theory and philosophy of culture, literature, folklore studies (the study of fairy tales and rites), the myth theory, social theory, pedagogy, religious studies, archaeology, sociology, theatre studies, musicology, law, social work, management theory, social communication, sports and so on, transdisciplinarity of the concept of existential semiotics is evident and clear.

Keywords: *existentialism, semiotics of culture, culture universals, transdisciplinarity*

References

1. Anashkina N. Yu. (2005) Yazyikovaya kartina mira v tekstah angliyskikh stihov Nursery Rhymes i v ih perevodah na russkiy yazyik [Linguistic picture of the world in texts of English poems Nursery Rhymes and in their translations into Russian] *Diss. ... kand. filol. Nauk – spets. 10.02.20 Sravn.-istoricheskoe ... yazyikoznanie, Ekaterinburg*, 228 p.
2. Afonina O. P. (2015) Osoblyvosti kodu v kul'turi [Special features of the cultural codes] *Visn. Nats. akad. kerivnykh kadriv kul'tury i mystetstv*, # 1, pp. 94–98.
3. Bilohur V. Ye. (2015) Formuvannya kul'turnykh zasad stanovlennya tsilisnoyi

- osobystosti u sviti sportu (filosofs'ko-antropolohichnyy dyskurs) [Local cultural principles of formation whole person in the sports world (philosophical and anthropological discourse)] *Humanitarnyy visnyk Zaporiz'k. derzh. inzh. akad.*, # 60, pp. 216–225.
4. Bondar O. I. (2013) Vzayemodiya ob'yektivnoho, sub'yektivnoho ta virtual'noho u protsesakh tekstotvorenniya ta tekstosprymannya [Interaction of objectivity, subjectivity and virtuality in the process of creation and comprehension of text] *Mova: nauk.-teoret. chasopys z movoznavstva*, Odes. nats. un-t im. I. I. Mechnykova, # 19, pp. 7–11.
  5. Bondarchuk R. (2009) Arkhayichna kazka v svitli strukturalizmu [Archaic fairy-tales as the subject of structuralism studies] *Persha sprobna. Student's'ka nauk. tvorchist': zb. mat.*, Vyp. 3, Ch. 2, Zhytom. ped. un-t, pp. 7–12.
  6. Brovko O. O. (2011) Novela v strukturi ukrayins'koyi prozy: modyfikatsiyi ta funktsiyi [Novella within the structure of Ukrainian prose: modifications and functions], *Luhans'k*, LNU, 400 p.
  7. Varenko V. M. (2005) Vyvchennya tvorchosti ukrayins'kykh pys'mennykh XIX–pochatku XX st. yak zasib formuvannya khrystyians'kykh moral'nykh tsinnostey u starshoklasnykh [Teenagers' adoption of moral values by schoolstudying Ukrainian writers' of XIX - early XX century] *Avto-ref. dys. ... kand. ped. Nauk – spets. 13.00.02 Teoriya ta metodyka navchannya*, Kyiv, In-t pedahohiky APN Ukrayiny, 21 p.
  8. Vasyl'chenko R. V. (2013) Metodolohichni zasady doslidzhennya filosofs'ko-osvitn'oho aspektu svitohlyadnoyi kul'tury [Methodological basis of researching of philosophically-educational world out-look culture aspect] *Visn. Khark. nats. ped. un-tu im. H. Skovorody, Filosofiya*, T. 1, # 40, pp. 231–239.
  9. Vertiyenko H. V. (2007) Pryntsypy ta modeli rekonstruyuvannya pokhoval'no-pomynal'noyi obryadovosti iranomovnykh narodiv yevraziys'koho stepu [Principles and models of Eurasian steppe Iranian peoples' Funereal rites reconstruction] *Skhodoznavstvo*, In-tut skhodoznavstva im. A. Kryms'koho NAN Ukrayiny, # 39-40, pp. 6–23.
  10. Vlasenko P. M. (2010) Etnokul'turni khronotopy v ukrayins'kiy narodniy kartyni [Ethnocultural chronotops of ukrainian folk pictures] *Visn. Chernihivs'k. derzh. ped. un-tu im. T. Shevchenka*, Vyp. 75, Druhi Kulishevi chytannya z filosofiyi etnokul'tury, pp. 124–127.
  11. Havrylyuk N. (2009) Homo mehanicus: «tekhno spovid'» Hanny Osadchuk [Homo mehanicus: «techno confession» of Anna Ocadchuk] *Slovo i chas*, Instytut literatury im. T.H. Shevchenka NAN Ukrayiny, # 9 (585), pp. 79–84.
  12. Heorhiyeva O. P. (2011) Vykorystannya elementiv narodnoho zhytla v

- suchasnomu dyzayni seredovysheha [Using the elements of the national housing in modern design] *Visn. Khark. derzh. akad. dyzaynu i mystetstv*, # 5, pp. 45–47.
13. Herchaniv's'ka P. E. (2010) Invariantnist' i vidkrytist' ukrayins'koyi narodnoyi relihiynoyi kul'tury [Invariance and openness of Ukrainian folk religious culture] *Kul'tura i suchasnist'. Al'manakh; Derzh. akad. kerivnykh kadriv kul'tury i mystetstv, Kyiv, # 1* [Elektronnyy resurp. Rezhym dostupu: http://www.nbu.gov.ua/portal/Soc_Gum/Kis/2010_1/18.pdf].
14. Holubovych Y. V. (2005) Invariantó kul'turó v svete «situatsiy cheloveka» [Culture invariants in the context of the «human situation»] *Global'noe prostranstvo kul'turó: Mat. mezhdunarodn. foruma, 12-16 aprelya 2005 g. – S-Pb*, SPHU; Tsentr izucheniya kul'turó. – 525 p.
15. Horoshko L. (2012) Obryadochyny z vodoyu u konteksti yordans'koho svyatkuvannya na terenakh Cherkashchyny [On ritual usage of water in the context of theophany celebrations in the territory of Cherkasy region] *Narodoznavchi zoshyty*, # 2 (104), pp. 337–347.
16. Hoch P. V. (2009) Poetyka opozytsiyi pryroda – kul'tura v odnoymennykh romanakh «Zemlya» O. Kobylans'koyi ta E. Zolya [Novels with similar titles «Earth» by Olga Kobylanska and Emile Zola: poetics, typology] *Mova i kul'tura: nauk. Zhurn, Kyiv*, Vyd. dim Dm. Buraho, Vyp. 11, T. XII (124), pp. 266–273.
17. Huzhva O. P. (2008) Symfonizm yak fenomen dukhovnoyi kul'tury [Symphonism as a phenomenon of spiritual culture] *Visn. Khark. derzh. akad. dyzaynu i mystetstv*, # 1, pp. 43–51.
18. Darens'ka V. M. (2009) Sakral'nist' prostoru tradytsiynoho ukrayins'koho zhytla [Ukrainian traditional sacred space housing] *Visn. nats. tekhn. un-tu «Kyyiv. politekhn. in-tut». Filosofiya. Psykholohiya. Pedagogika*, Kyiv, # 1 (25), pp. 22–26.
19. Derkachova O. P. (2013) Topos mista u kazkakh Limana Frenka Bauma na materialakh tvoriv «Dyvovyzhnyy charivnyk krayiny Oz» ta «Novi pryhody Solom» yanyka ta Blyashanoho Lisoruba») [Topos of City in the Fairytales by Lyman Frank Baum (on the Base of «The Wonderful Wizard of Oz» and «The Marvelous Land of Oz»)] *Visn. Luhans'k. nats. un-tu im. T. Shevchenka*, # 22 (281), Ch. 2, pp. 58–64.
20. Emelyanenko M. S. (2013) Simfonicheskiy stil kak avtorskiy fenomen v muzykalnoy kulture XX veka [Authors' symphony style as a phenomenon in the musical culture of the twentieth century] *Nauk. visnyk nats. muzych. akad. im. P. Chaykovs'koho: Mekhanizmy novatsiy u muzychniy tvorchosti: zb. nauk. statey, prysvyachenykh problemi muzychnoyi dramaturhiyi*, Kyiv, Vyp. 108, pp. 3–11.

21. Zaporozhtseva L. Ye. (2013) Mif u masoviy kul'turi i pravoviy real'nosti: pytannya spivvidnoshennya [Myth in mass culture and legal reality: the issue of correlation] *Nauk. zap. nats. un-tu «Kyyevo-Mohylyans'ka akademiya»*, T. 14. *Filosofiya ta relihiyevnastvo*, Kyiv, pp. 18–22.
22. Zrazhevs'ka N. I. (2005) Universalii kul'turnoho diskursu v informatsynomu suspil'stvi [Universals of cultural discourse in the information society] *Visn. Cherkas'k. derzh. un-tu, Ser. «Filolohichni nauky»*, Vyp. 6, pp. 170–177.
23. Ivanova-Heorhiyevs'ka N. (2010) Strukturna realizatsiya v teksti dialohichnoho pryntsyupu vytlumachennya yak universal'na peredumova rozuminnya [Structural realization of dialogical interpretative principle in text as universal basis of understanding] *Δόξα/Докса, Zb. nauk. prats'z filosofiyi ta filolohiyi*, Vyp. 15, *Universal'ni vymiry kul'tury*, Odes'k. nats. un-tet im. I. Mechnykova, pp. 183–192.
24. Ivanova S. V. (2007) O modelirovanii kurgannogo prostranstva v rannem bronzovom veke [Early Bronze century's Burial space modeling] *Probl. arheologii, Kurgan*, pp. 65–71.
25. Kalimulina T. A. (2003) Universalii kul'tury u tvorchosti Kshyshtofa Penderets'koho [Universals of culture in the music of composer Krzysztof Penderecki] *Avto-ref. dys. ... kand. mystetstvoznastva – spets. 17.00.03 Muzychne mystetstvo*, Odes'k. derzh. muz. akad. im. A. Nezhdanovoyi, 17 p.
26. Karpenko I. V. (2006) Filosofskoe prostranstvo kulturyi: chelovek filosofstvuyuschiy i chelovek povsednevnosti [Philosophical space of culture: a man philosophizing and everyday man] *Harkiv*, HNU im V. Karazina, 291 p.
27. Karpenko P. D. (2015) Suchasnyy stan ta perspektyvy rozvytku pokazhchykiv kazkovykh syuzhetiv ta motyviv [The current state and perspectives for creation of innovative fairy and stories motive-indexes] *Perspektyvni napryamky svitovoyi nauky: zb. st. uchasnykiv trydtsyat' pershoyi Mizhn. nauk.-pr. konf. «Innovatsiyyny potentsial svitovoyi nauky – XXI storichchya»*, T. 1, *Nauky humanitarnoho tsyklu, Zaporizhzhya*, [Elektronnyy resurp. Internet-portal Nauka Zinet-info <http://nauka.zinet.info/31/Karpenko.php>].
28. Kohut O. V. (2010) Bibliyni syuzhety ta arkhetypy v suchasniy ukrayins'kiy dramaturhiyi [Biblical Plots and the Archetypes in the Modern Ukrainian Drama] *Visn. Zhytomyr's'k. derzh. un-tu im. I. Franka*, Vyp. 54, pp. 195–200.
29. Kozhobekova A. Sh. (2012) Sakralizatsiya i desakralizatsiya smerti v mife [Sacralization and desacralization of a Death in the myths] *Vestn. Kyrgyzsko-Rossiyskogo Slavyanskogo un-ta, Bishkek*, T. 12, pp. 67–70.
30. Kolesnyk O. P. (2008) Yednist' ta bahatorivnevist' fol'klornoyi opovidi (na prykladi kazky bratuv Hrimm «Dva mandrivnyky») [Unity and Multilevel of

- Folk Story (Analises of the Tale «Die beiden Wanderer» by J. Und W. Grimm] *Δόξα/Докса: zb. nauk. prats' z filosofiyi ta filolohiyi*, Vyp. 12, *Nimets'ka tradytsiya v filosofiyi, humanitarystytsi ta kul'turi*, Odes'k. nats. un-tet im. I. Mechnykova, pp. 297–307.
31. Kolesnyk O. P. (2010) Interpretatsyya mifolohemy troyistoyi smerti u mystetstvi XX-XXI stolit' [Interpretation of trinity death' myth in the XX-XXI centuries AD] *Δόξα/Докса. Zb. nauk. prats' z filosofiyi ta filolohiyi*, Vyp. 15, *Universal'ni vymiry kul'tury*, Odes'k. nats. un-tet im. I. Mechnykova, pp. 393–399.
  32. Korniyev A. (2010) Roslynnna symbolika u vesil'niy obryadovosti ukrayins'koho selyanstva [Plant symbols in the marriage rituals of the Ukrainian peasantry] *Visn. Khark. derzh. akad. dyzaynu i mystetstv*, # 1, pp. 119–121.
  33. Korol'ova A. V. (2007) Intymizatsiya yak odyn zi sposobiv poperedzhennya linhvokul'turnykh konfliktiv [Informal communication as a way to prevent conflicts in intercultural verbal contacts] *Visn. Sums'k. derzh. un-tu, Ser. Filolohiya*, # 1, T. 2, pp. 29–33.
  34. Kramarchuk Kh. P. (2009) Vydy ta typy metafor u dyzayni. Analitychnyy metod poshuku orhanichnoyi metafory [Kinds and types of metaphor in a design. Analytical method of search of organic metaphor is exposed] *Arkhitektura: zb. nauk. pr., Visnyk NULP*, # 656, L'viv, Vyd-vo nats. un-tu «L'vivs'ka politekhnika», pp. 44–52.
  35. Kutnyak I. M. (2004) Natsional'na svidomist' u konteksti antropolohichno-ekzystentsiynoho vymyru [The national consciousness in the context of anthropological-existential dimension] *Mul'tyversum. Filop. al'manak.*, In-tut filosofiyi im. H. Skovorody NAN Ukrayiny, Kyiv, Tsentr dukhovnoyi kul'tury, # 4, pp. 184–194.
  36. Lychkovakh V. A. (2013) Kul'turolohichni vymiry sotsial'noyi roboty [Cultural dimensions of social work] *Dopovid' na Vseukr. nauk.-pr. konf. «Sotsial'na robota ta suchasnist': tendentsiyi, vyklyky, perspektyvy»*; *Chernihiv'sk. derzh. tekhnolohichn. un-tet, In-t psykholohiyi im. H. P. Kostyuka NAPN Ukrayiny ta in., Chernihiv, 23-24 travnya 2013 roku, Chernihiv, Visn. Prykarpats'k. un-tu. Filosofs'ki i psykholohichni nauky*, Vyp. 17, pp. 165–172.
  37. Lozova O.M. (2007) Semantyka providnykh ekzystentsiynykh tsinnostey u suchasniy svidomosti [Semantics of Key Existential Values in Modern Consciousness] *Visn. Khark. nats. un-tu im. V. Karazina – Psyholohiya*, Vyp. 37, # 759, pp. 156–160.
  38. Marik V. B. (2008) Yavlyshcha kontseptu i kontseptosfery v muzychnomu

- mystetstvi: do problemy vichnoho obraza [Concept and conceptual phenomena in music: the problem of eternal image] *Avtoref. dys. ... kand. Mystetstvoznavstva – spets. 17.00.03 Muzychne mystetstvo, Odes'k. derzh. muzychna akad. im. A. Nezhdanovoyi*, 18 p.
39. Maftyn N. (2006) Strazhdayuchy vid kokhannya... Utverdzhuyuchy zhyttya...: Erosno-tanatosna paradyhma novelistyky Yuriya Fed'kovycha [Suffered from love..., loving life. «Eros-Thanatos» Paradigm in the short stories of Jury Fed'kovich] *Ukr. mova y literatura v serednikh shkolakh, himnazyakh, litseyakh ta kolehiumakh*, # 4/5, pp. 169–175.
  40. Musiy V.B. (2016) «...glyadya zadumchivo v nebo shyroko»: chelovek i pryroda v proizvedeniyakh Y.P. Turgeneva 1840-1850-h godov [«... Looking thoughtfully into the wide sky»: a man and nature in the works of I. S. Turgenev 1840-1850-ies], *Odessa, Pechatnyiy dom*, 174 p.
  41. Nabok-Babenko Yu. (2013) Bibliynnyy dyskurs u poetychnomu teksti (na materiali tvorchosti Dmytra Kremenya) [Bible discourse in poetic text (based on the works of Dmytro Kremen')] *Dyskurs u suchasnomu naukovomu, sotsiokul'turnomu ta informatsiynomu prostori: zb. tez dopovidey Mizhn. nauk.-pr. konf. «Dyskurs u suchasnomu naukovomu, sotsiokul'turnomu ta informatsiynomu prostori», 24-25 travnya 2013 roku, Mariupol'*, MDU, pp. 144–148.
  42. Opryshko N.O. (2016) Misto yak terytoriya lyubovi u postmoderniy versiyi Yuriya Andrukhovycha [A city as a territory of love in postmodern version of Yuri Andrukhovich] *Molodyy vchenyy, Filol. Nauky*, # 4 (31), kviten', 2016, pp. 410-415.
  43. Pashnyk O. (2004) Teoretychni problemy universal'no-kul'turnoho analizu v suchasnomu literaturoznavstvi [Theoretical problems of universal-cultural analysis in modern literary], *Slovo i chas*, Instytut literatury im. T.H. Shevchenka NAN Ukrayiny, # 7, pp. 57-61.
  44. Petrikovskaya E. (2010) Antropologicheskyy smysl kulturyi [Anthropological sense of culture] *Δόξα/Докса, Zb. nauk. prats' z filosofiyi ta filolohiyi*, Vyp. 15, *Universal'ni vym. kul'tury*, Odes'k. nats. un-tet im. I. Mechnykova, pp. 74-83.
  45. Pilipenko-Fritsak N. A. (2009) Kontseptualnaya sistema i kategorii predelnykh osnovaniy russkikh narodnykh volshebnykh skazok [Russian folk fairy tales' conceptual system of the category of ultimate bases] *Mova i kul'tura (nauk. zhurnal)*, Kyiv, Vyd. Dim Dmytra Buraho, Vyp. 12, T. IV (129), pp. 314-320.
  46. Povtoreva P. M. (2011) Pryntsyp vydilennya strukturotvirnykh vidnoshen' yak metodolohichna osnova struktturnoho doslidzhennya [The Principle of Distinguishing of Structural Relations as the Methodical Base of Structural

- Investigation] *Nauk. visnyk Chernivets'k. un-tu: zb. nauk. prats', Filosofiya*, Vyp. 561-562, pp. 205-211.
47. Pulariya T. V. (2010) Arhetip: k probleme definitsiy v kulturologii [Archetype: the problem of definitions in Cultural Studies] *Visn. derzh. akad. kerivnykh kadriv kul'tury i mystetstv: shchokvart. nauk. Zhurnal, Vopr. dukhovn. kul'turo. Kul'turolohyya*, Kyiv, Milenium, # 1, pp. 215-219.
48. Puchenko O. P. (2010) Obrazovanie v sisteme filosofskikh tsennostey [Education in the system of philosophical values] Odessa, 506 p.
49. Ruchka A. O. (2008) Dim yak pryvatnyy sotsiokul'turnyy prostir [House as a private social and cultural space] *Visn. L'viv's'k. un-tu – Ser. Cotsiolohiya*, Vyp. 2, L'viv, LNU, pp. 162-181.
50. Semenets' O. P. (2010) Romany Zhana Zhene: problematyka, zhanrova spetsyfika, poetyka [The novels of Jean Genet: problems, genre specificity, poetics] *Dys. ... uch. st. kand. filol. nauk – spets. 10.01.04 Lit-ra zarubizhn. Krayin, Khark. nats. un-tet im. V. Karazina, Kharkiv*, 167 p.
51. Smetankina L. V. (2012) Upravlenie kak sotsiokulturnyy fenomen v sovremennom rossiyskom obschestve: faktornyy analiz [Management as a social and cultural phenomenon in contemporary Russian society: factor analysis] *Dis. ... uch. step. dokt. filos. nauk – spets. 09.00.11 Sotsialn. Filosofiya, Rostov-na-Donu, Yuzhnyy Federalnyy Universitet*, 315 p.
52. Taranenko L. (2013) Suhestyvnyy vplyv ozvuchenoyi kazky na dytynu [Suggestive influence voiced tale for the child] *Nauk. Zapysky*, Vyp. 118, Ser. Filol. Nauky, Kirovohrad, RVV KDPU im. V. Vynnychenka, pp. 148-155.
53. Tymoshenko M. O. (2013) Personifikatsiya kompozytors'koyi tvorchosti yak sposib usvidomlennya ta prezentatsiyi tsinnisnoho kul'turnoho dosvidu [Personification of Composer's Creativity as the Way to Understand and Present Valuable Cultural Experience] *Kul'tura i Suchasnist': al'manakh*, Kyiv, Milenium, # 1, pp. 99-104.
54. Tykhovs'ka O. M. (2011) Ukrayins'ka narodna charivna kazka: psykhoanalitichnyy aspekt [Ukrainian folk fairy tale: a psychoanalytic dimension] *Uzhhorod, Hrazhda*, 256 p.
55. Tihonova V. L. (2015) Evolyutsiya kategoriy kulturyi v sotsiokulturnoy paradigme XX veka (na primere rabot predstaviteley shkolyi «Annalov» i A. Ya. Gurevicha) [Evolution of cultural categories in socio-cultural paradigm of the twentieth century] *Dis. ... uch. st. kand. filosofskikh nauk – spets. 24.00.01 Teor. i ist. Kultury, Astrahan, AGU*, 199 p.
56. Tkach A. A. (2011) Katehorial'na sutnist' teoriiy konotatsiyi zhinochykh obraziv u konteksti narodnoyi obryadovosti ukraiyntiv: do pytannya metodolohichnoho instrumentariyu doslidzhennya [Categorical nature of

- the theory of women's images in context of the ritualism of the Ukrainian folk as a methodological tool for the study] *Visn. derzh. akad. kerivnykh kadriv kul'tury i mystetstv*, Kyiv, Milenium, # 4, pp. 118–121.
57. Turhan O. (2014) Kul'turno-universal'nyy analiz khudozhn'oho tvoriv v metodolohichnyy systemi suchasnoyi humanitarystyky [Universal-cultural analysis of a literature texts in the frame of the methodological system of modern humanities] *Lit. protses: metodolohiya, imena, tendentsiyi. Filol. Nauky*, # 4, pp. 147–152.
58. Fed'ko O. (2015) Invariantna pryroda motyvu katarsysu v poemi Leonida Horlacha «Nich u Vyshgorodi» [The Invariant Nature of the Motif of Catharsis in L. Gorlach's Poem «Night in Vyshgorod»] *Naukovyy visnyk Skhidnoyevropeys'koho nats. un-tu imeni Lesi Ukrayinky, Filol. nauky. Literaturoznavstvo*, # 8, pp. 129-132.
59. Furman A. (2010) Metodolohichna robota u systemi profesynoyi diyal'nosti sotsial'noho pratsivnyka [Methodological work in the system of professional activity of a social workers] *Vitakul'turnyy mlyn. Metodolohichn. al'manakh nauk.-dosl. in-tu metodolohiyi ta ekonomiky vyshchoyi osvity Ternopil's'k. nats. ekonomichn. un-tu, Ternopil', Mod. II*, pp. 9-13.
60. Chernysh O. H. (2010) Spetsyifikatsiya «zhytlyevoho svitu» u fenomenolohiyi bayky [Specifications of Lebenswelt in the phenomenology of fables] *Visn. derzh. akad. kerivnykh kadriv kul'tury i mystetstv*, # 1, pp. 44-47.
61. Shabliovs'ky V. Ye. (2009) Kazkovyy diskurs yak ob'yekt naukovykh doslidzhen' (na materialy slov'yans'kykh, anhliys'kykh, nimets'kykh, frantsuz'kykh, ispans'kykh, novohrets'kykh narodnykh kazok) [Folk fairy tales discourse as an object of research (based on Slavic, English, German, French, Spanish, Modern Greek folk tales)] *Slov'yans'ky svit: shchorichnyk*, Vyp. 7, IMFE im. M. T. Ryl's'koho, Kyiv, pp. 81–108.
62. Shvydkyy A. L. (2002) Psykholoho-pedahohichna kontseptsiya zhytlyevoho samovyznachennya kolehiyistiv [Psychological and pedagogical concept of college students life self-determination] *Avtoref. dys.kand. psykol. nauk. Pedahohichna ta vikova psykholohiya*, Kyiv, Int psykholohiyi im. H. P. Kostyuka APN Ukrayiny, 20 p.
63. Shtohryn M. V. (2016) Urbanistychni toposy suchasnoyi ukraiyins'koyi literatury: tradytsiyi ta transformatsiyi (2000–2014 rr.) [Urban toposes of the contemporary Ukrainian literature: traditions and transformations (2000–2014)] *Dys. ... kand. filol. nauk – spets. 10.01.01, Ukrayins'ka literature, Kyiv's'ky un-tet im. Borysa Hrinchenka, Kyiv*, 182 p.
64. Kyrlyuk O. (2009) ANTI-PROPP. Criticism of Vladimir Propp's Theory on Genesis of Magic/Fairy Tales' Structure. *Odessa, Autograph/CHE UNSA*, 50 p.